

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

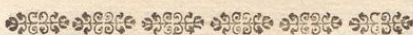
Parisiis, 1669

§. I. Triplici conclusione difficultas proposita resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

sed sufficere quod existat in præscientia præmiantis: Ratio est quia meritum non est causa physica, sed moralis: ut autem causa moralis moveat, sufficit quod sit in præscientia & intentione præmiantis: unde ut Christus dicatur causa meritoria gratiæ collatæ antiquis Patribus, sufficit quod Deus ab æterno ejus merita in tempore futura præviderit, & eorum intuitu morus & excitatus fuerit ad conferendam gratiam Patribus antiquis & aliis qui ante Incarnationem & Christi adventum justificati sunt.

Querunt hic aliqui, an Christus etiam meruerit gratiam collatam Angelis & primis parentibus in statu innocentie? Sed de hoc fusè egimus suprâ disp. 14. art. 4. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus.

DISPUTATIO XXII.

De servitute, oratione, & sacerdotio Christi.

Ad quæst. 20. & duas sequentes.

Postquam D. Thomas egit de pertinentibus ad virtutem Christi, quantum ad operationem & meritum ejus, differit de his quæ Christo conveniunt per comparationem ad Patrem, & primò de subjectione illius ad Patrem, secundò de ejus oratione, tertio de ipsius sacerdotio, de quibus etiam in hac disputatione agendum. Sed quia Christus non fuit tantùm Sacerdos, sed etiam Rex, non solum de sacerdotio Christi, sed etiam de regia ejusdem potestate & dignitate, breviter differemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

An Christus ut homo, sit verè & propriè servus Dei?

Negant Vazquez, Beccanus, Hurtado, Martinonus, & alij ex Recentioribus; affirmant verò Thomista cum Sancto Doctore, locis infrâ referendis, & ex Patribus Societatis Suarez, Valentia, Ragusa, & alij. Pro resolutione Diligenter observandum est, duplicem esse servitutem; aliam naturalem, aliam legalem. Naturalis ea est quæ in natura fundatur, & quæ aliquis ratione productionis v. g. est inferior alteri, & ei subiectus, teneturq. illi obsequi ac obedire, & hoc genere servitutis filius est subiectus patri, & quælibet creatura Deo, quia ratione creationis est sub dominio Dei, & Deus potest facere in illa, de illa, & per illam, quidquid voluerit, & si talis creatura sit rationalis, tenetur Deo subijci, præceptis ejus parere, ipsique tanquam supremum dominum colere & revereri: unde Angeli & primi parentes in statu innocentie, fuerunt servi Dei hoc genere servitutis. Servitus legalis ex Augustino 16. de civit. cap. 9. est illa quæ non à natura, sed à lege introducta est, & hæc est pœnalis quadam conditio eorum qui aut bello capti, aut venditi, subijciuntur dominio alterius, juxta illud 2. Petri 2. *A quo enim quis superatus est, hujus & servus est.* Et hac ratione is qui peccat dicitur servus peccati & diaboli, quia ab eo superatus est, venundatus

A sub peccato, ut loquitur Apostolus.

Notandum est insuper: inter hæc duo genera servitutis, hoc præcipuè interesse discrimen, quod ille qui est servus servitutis legali, ita est sub alterius dominio, ut cum eo, neque in bonis, neque in honore, neque in sede communicet; unde Aristoteles 1. Politic. cap. 3. dicit servum esse illum qui non est gratia sui, sed alterius. Servitus verò naturalis non excludit jus ad communicandum in bonis & honoribus, ut patet in filio, qui licet sit servus naturalis patris, habet tamen jus ad communicandum cum illo in bonis & honoribus. Sancti etiam, licet verè & propriè sint servi Dei (& hoc nomine se insigniri gloriatur D. Paulus, pluries repetens in suis Epistolis, *Paulus servus Jesu Christi*) quia tamen sunt filij Dei per gratiam, cum eo in bonis communicant, juxta illud Apostoli ad Roman. 8. *Si filij, & hæredes.* His præmissis, facilis erit resolutio difficultatis propositæ.

§. II.

Triplici conclusione difficultas proposita resolvitur.

Dico primò: Christus ut homo, non est, nec dici potest, servus Dei servitutis legali.

Hæc conclusio ex fundamentis jam statutis manifestè colligitur, nam ut diximus in secundo notabili, qui est servus servitutis legali, ita sub alterius dominio constituitur, ut cum eo neque in bonis, neque in honoribus, neque in sede communicet; Sed Christus ut homo, ratione unionis hypostatice, communicat in bonis cum Patre, cum ratione illius habeat jus ad gratiam & gloriam, ac alia dona supernaturalia. Communicat etiam cum illo in honoribus & dignitatibus: nam humanitas Christi, propter conjunctionem cum Deo, eodem cultu adoratur ac Deus; & sicut mulier matrimonio Regi conjuncta, Regina appellatur, ita humanitas Christi hypostatice Deo unita, qui est Rex regum, & Dominus dominantium, dicitur & est Regina & Domina, juxta illud Psalm. 44. *Assiit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato.* Item Christus ut homo, in sede cum Patre communicat, cum ad dexteram ejus in cælis sedeat: Ergo nec est nec dici debet servus Dei, servitutis legali.

Dico secundò, Christum ut hominem esse verè & propriè servum Dei, servitutis naturali.

Probatur primò ex Scriptura, in qua Christus vocatur sæpius servus Dei: Isaiæ 42. *Ecce servus meus, suscipiam eum* &c. Et cap. 53. *In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos.* Zachar. 3. *Adducam servum meum orientem.* Idipsum in novo testamento traditur Matth. 12. ubi Evangelista locum ex Isaiâ adductum interpretatur de Christo. Et cap. 11. Christus alloquens Patrem sic ait: *Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ.* Ubi nomine *cæli & terræ*, omne quod factum est à Deo, & ipsam Christum, in quantum hominem, comprehendi, docet Athanasius lib. 3. contra Arrianos. At non est cur in metaphorico sensu illa testimonia accipiantur, ut Vazquez contendit: tum quia ex sensu rigoroso nullum sequitur absurdum, ut constabit ex infrâ dicendis, tum etiam quia Ecclesiæ Patres mox referendi, à quibus legitimus scripturæ sensus hauriendus est, illa in rigore acceperunt: Ergo Christus, in quantum homo, verè & propriè est servus Dei, servitutis naturali.

5. Probatur secundò ex SS. Patribus, Christo ut homini propriam servitatem tribuentibus: Ita Athanasius serm. 3. contra Arianos, ubi voces facti, conditi, servi, & filij referens, sic habet: *Omnes istiusmodi voces, ratione humanitatis, bene & propriè competunt.* Chrysostomus ad Philip. 2. homil. 7. de Christo loquens, sic ait: *Sicut in forma Dei perfectus est Deus: ita in forma servi, perfectus est servus.* In eadem sententia est Cyprianus lib. 2. thesauri cap. 15. Hilarius lib. 11. de Trinit. Hieronymus ad illa verba Isaiæ 42. *Ecce servum meum.* Ambrosius Epist. 47. ac demum Augustinus Epist. 178. prope finem, ubi sic habet: *In qua infirmitate humanitatis, non solum subditum, sed etiam servum, evidentissimè confitemur.* At horum Patrum testimonia in sensu metaphorico accipi, non permittunt illa verba, *bene & propriè*, quibus Athanasius utitur, nec ista, *perfectus servus*, quæ Chrysostomus usurpat; nec adverbium, *evidentissimè*, quo usus est Augustinus: Ergo juxta Ecclesiæ Patres, Christus ut homo est servus Dei, servitute verè & proprià, non quidem legali, sed naturali.

6. Probatur tertio ex D. Thoma, qui varijs in locis apertè docet nostram sententiam: nam hic qu. 20. art. 1. ad 2. sic ait: *Quamvis non propriè dicatur quod natura sit domina, vel serva, potest tamen propriè dici, quod qualibet hypostasis vel persona sit domina, vel serva, secundum hanc vel illam naturam; & secundum hoc nihil prohibet Christum dici Patri subjectum, vel servum, secundum naturam humanam.* Ubi S. Doctor eodem modo loquitur de servitute, ac de ratione creaturæ in Christo; & docet quod utraque convenit illi, non simpliciter, sed cum addito, scilicet ratione naturæ assumptæ. Et infra quæst. 23. art. 4. cum sibi tertio loco hoc argumentum objecisset: *Christus secundum quod homo est servus: sed dignius est esse filium adoptivum, quam servum: ergo multo magis Christus, secundum quod homo, est filius adoptivus.* Respondet: *Ad tertium dicendum quod esse creaturam, & etiam servum, vel subjectio ad Deum, non solum respicit personam, sed etiam naturam, quod non potest dici de filiatione, & ideo non est similis ratio.* Quibus verbis hanc differentiam inter servitatem & adoptionem constituit, quod quia servitus respicit naturam, potest optimè dici de Christo, ratione humanitatis assumptæ; è contra verò quia filiatione non respicit naturam, sed personam, adoptio non potest attribui Christo, nec ille potest dici filius adoptivus Dei, licet ejus servus appellari possit. De quo fusiùs dissequenti. Similia habet in 3. dist. 10. qu. 2. art. 1. quæst. 3. ad 3. & dist. 11. quæst. 1. art. 2. ad 2. & ad Annibaldum dist. 10. quæst. unicà art. 3. ad 2.

7. Probatur quartò conclusio hac ratione efficaci, desumpta ex D. Thoma hic quæst. 20. art. 1. Habenti aliquam naturam conveniunt ea quæ sunt propria illius naturæ: Sed Christo verè & propriè convenit natura humana: Ergo conveniunt Christo quæ sunt naturæ humanæ propria: Sed natura humana ex sui conditione habet triplicem subjectionem ad Deum, unam secundum gradum bonitatis, convenientis Deo per essentialitatem, naturæ autem humanæ per participationem; aliam quantum ad Dei potestatem, prout scilicet subiecta est operationi divinæ dispositionis; tertiam quoad operationem, prout obedit illius mandatis: Ergo Christo ut homini hæc triplex subiectio convenit, & consequenter vera & propria servitus naturalis ad Deum.

Tom. IV.

A Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Servitus naturalis ad Deum fundatur in dependentia creaturæ rationalis ab ipso, in esse, fieri, & conservari, & ordinatione ad illum tanquam ad ultimum finem: Sed Christus, quatenus homo, verè & propriè est creatura rationalis, dependens à Deo in esse, fieri, & conservari, & ad ipsum tanquam ad ultimum finem ordinata: Ergo est verè & propriè servus Dei, servitute naturali.

B Respondet Vazquez: rationem creaturæ dependentis à Deo, non esse fundamentum adæquatam servitutis veræ & propriæ, sed adjuncta negatione communicationis cum Deo, in bonis, honore, & sede: unde cum hæc negatio Christo ut homini non conveniat, non est verè & propriè servus Dei, servitute naturali, quamvis ab illo in esse, fieri, & conservari dependeat, & ad ipsum tanquam ad ultimum finem ordinetur.

Adit Hurtado, dependentiam creaturæ rationalis à Deo, non fundare servitatem veram & propriam, nisi addatur negatio physicæ conjunctionis cum ipso: unde cum hæc negatio humanitati Christi non competat, Christus ut homo, non est, nec dici potest, verè & propriè servus Dei naturalis.

C Sed neutra solutio satisfacit, potestque hac ratione confutari. Per hoc solum quod creatura rationalis sit Dei, ita ut possit illà uti in quoscumque usus, absque injuria, salvatur quidquid ad servitatem naturalem requiritur: At per hoc quod dependeat à Deo in esse, fieri, & conservari, & ad ipsum tanquam ad ultimum finem ordinetur, salvatur taliter esse Dei, ut possit de illa facere quidquid sibi placuerit, absque injuria creaturæ: Ergo per hoc solum salvatur ex parte Dei ratio perfectæ dominij, & ex parte creaturæ, propria ratio servitutis, tamen communicet cum Deo in bonis, honore, & sede, vel physicè illi conjungatur.

D Deinde prima solutio rejicitur: Licet negatio communicationis cum domino in bonis, honore, & sede, ad servitatem legalem requiratur; non exigitur tamen ad servitatem naturalem, ut notabili secundo ostendimus: Ergo licet hæc negatio, Christo ut homini non competat, non potest colligi ipsum non esse servum Dei, servitute naturali, sed duntaxat servitute legali.

E Confirmatur: Servitus legalis excludit amicitiam cum domino, filiationem adoptivam, & jus ad domini hereditatem; & tamen servitus naturalis ad Deum, cum amicitia ad ipsum compatitur, & cum filiatione adoptiva, jureque ad hereditatem: Ergo pariter quamvis servitus legalis petat negationem communicationis cum domino in bonis, honore, & sede, servitus tamen naturalis hujusmodi negationem non exigit.

F Confirmatur ampliùs: Cum servitute legali non compatitur relatio maternitatis, mater enim nequit esse serva filij, servitute legali, & tamen servitus naturalis ad Deum, cum Dei maternitate compatitur; etenim Beatissima Virgo mater est Christi, & simul illius serva, servitute naturæ; ut ipsamet de se profertur Luca 1. dicens *Ecce ancilla Domini*: Ergo idem quod priùs.

G Ex his confutata manet altera solutio, licet enim negatio physicæ conjunctionis cum domino, ad servitatem legalem à Philosopho definitam requiratur, illam tamen etiam ad servitatem naturalem exigi, sine ullo fundamento asseritur: Ergo etsi humanitati Christi talis negatio non conveniat, non licet inferre Christum non esse servum Dei servitute naturali.

QQq ij

15.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio : Justitia commutativa sumpta philosophicè, & prout ab Aristotele fuit cognita & definita, petit esse ad alterum, non solum alicuius naturæ, sed etiam alicuius suppositi, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 58. art. 2. & tamen hoc non obstante, admittimus in Christo justitiam commutativam respectu Dei, solum ratione diversarum naturarum, cum unitate suppositi, vel saltem ex hoc principio ab ipso non relegamus strictam & rigorosam justitiam, conditionem illam, prout extenditur ad distinctionem suppositorum, limitantes ad puras creaturas : Ergo pariter, quamvis servitus legalis à Philosopho definita, petat negationem conjunctionis physicæ inter servum & dominum, possumus tamen admittere veram servitutem naturalem ad Deum, etsi talis negatio non adsit, subindeque non licet colligere, Christum non esse verè & propriè servum Dei servitutem naturali, ex eo quod ejus humanitas physicè & substantialiter Deo conjuncta sit.

16.

Dico tertio, Christus non debet absolute & sine addito dici servus Dei, sed cum addito & determinatione, videlicet in quantum homo. Probatur primò : Hæc propositio, *Christus est creatura*, non est simpliciter & absolute concedenda, sed solum cum addito, videlicet in quantum homo, ut docet D. Thomas supra quæst. 16. art. 8. Ergo neque ista, *Christus est servus Dei*. Consequentia patet ex paritate rationis, nam sicut esse creaturam nequit competere supposito divino, nisi duntaxat ratione naturæ humanæ ; sic etiam servitus repugnat supposito divino, & illi tantum convenit ratione naturæ assumptæ.

17.

Probatur secundò : Quæ indifferenter competere possunt & toti & parti, quando parti tantum conveniunt, non prædicantur de toto simpliciter & absolute, sed cum determinatione, Athiops enim v. g. non dicitur absolute albus, sed cum addito, secundum dentes : Atqui subiectio & servitus possunt toti & parti competere : Ergo cum solum conveniant Christo ratione partis, scilicet naturæ humanæ, non debent simpliciter & absolute prædicari de ipso, sed tantum cum addito & determinatione, videlicet in quantum est homo.

§. I I.

Solvuntur objectiones.

18.

Contra primam & tertiam conclusionem nullum militat difficile argumētum, sed contra secundam arguunt Vazquez, Delugo, Hurtado, Martinonus, & alij Recentiores ex autoritate Concilij Francofordiensis, & Adriani Papæ, qui Felicem Episcopum Urgelitanum, & Elipandum Archiepiscopum Toletanum damnant, & acriter reprehendunt, eò quod Christum servum & filium adoptivum esse dicerent. Nam Pontifex in Epistola præmissa eidem Concilio, editionis Colonienfis paginâ 142. columnâ 2. sic habet : *Tanta vos temerariis dementia deludit... Adoptivum eum filium, quasi purum hominem calamitati humana subiectum, & (quod pudet dicere) servum eum, impij, & ingrati tantis beneficiis, liberatorem nostrum non pertimescitis venenosâ fauce susurrare. Cur non veremini queruli obrectatores, Deo odibiles, illum servum nuncupare, qui vos de servitute diaboli liberavit?* Et Concilium in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, non longè à fine, alloquens Felicem & Elipandum : *Intelligite (inquit) in hac professione vestra, duplices*

A *diabolica fraudis laruisse dolos... dum & Dominum nostrum Iesum Christum, quem Deum colimus & adoramus, servum predicatis & adoptivum... Considerate quale hoc est scandalum inter paganos gentes, ut dicatur Deum Christianorum, servum esse, vel adoptivum. Nos per illum adoptivi sumus, non ille nobiscum adoptivus. Nos per illum à servitute liberati, non ille nobiscum servus.*

Hæc testimonia adeò visa sunt Adversariis manifesta, ut Vazquez dixerit, damnatum esse dicere Christum esse servum, & Hurtado asserere ausus fuerit, sententiam negantem Christo, ut homini veram propriamque servitutem, definitam esse ab Ecclesia.

B

Verum utraque censura temeraria est, tripliciter enim prædicta Pontificis & Concilij testimonia exponi possunt. In primis enim dici potest, Adrianum & Concilium Francofordiense, cum à Christo ut homine relegant servitutem, loqui de servitute pura, conveniente Christo ratione personæ, & multiplicante in illo supposita, qualem Felix & Elipandus ipsi tribuebant, ut colligitur ex eo quod illi hæretici eodem modo, & in eodem sensu asserbant Christum esse servum ac filium adoptivum : At filiationem adoptivam ponebant in Christo, ratione suppositi creati, & multiplicantem in Christo supposita, subindeque in sensu Nestoriano, ut disput. sequenti art. 1. §. 1. fuisse ostendemus : Ergo & servitutem. Unde Damasce-nus lib. 3. de fide cap. 21. *Ii autem qui servum eum dicunt, unum Christum instar Nestorij in duos dividunt.*

C

Secunda solutio est, quod excluditur prædictis testimoniis à Christo servitus quæ est per culpam, non autem servitus naturalis ad Deum, ratione humanitatis assumptæ. Quod verò etiam interpretatio sit legitima, constat ex Epistola Concilij, ubi columnâ 12. sic habetur : *Si ergo Deus verus, quomodo tunc potest adoptivus esse, vel servus? Deum enim nequaquam audeis confiteri servum, vel adoptivum, & si eum Propheeta servum nominasset, non tamen ex conditione servitutis, sed ex humilitatis obedientia, quia factus est Patri obediens usque ad matrem, Papâ Leone dicente, assumpta est de Matre Domini natura, non culpa, creata ex forma servi, sine conditione servili.* Ubi in Christo admittitur servitus ex humilitatis obedientia, quæ est propria creaturæ, & humanitatis, sed negatur servitus per culpam.

D

Unde columnâ sequenti Concilium sic prosequitur : *Sed & hoc volumus à vobis audire, an Adam primus humani generis Pater, de terra Virgine creatus, liber esset conditus, sive servus? Si servus, quomodo tunc imago Dei? si liber, quare & Christus quoque non ingenuus de Virgine, meliori quidem terrâ, etiam animatâ & immaculatâ, Spiritu Sancto operante, factus est homo, dicente Apostolo, factus est primus homo de terra terrenus, secundus de cælo cælestis? Si terrenum, liberum confitemur, quare non multo magis cælestem, liberum confitemur? Unde Adam fuit servus factus, nisi ex peccato, Apostolo Petro attestante, Qui peccatum facit, servus est peccati? Christus autem non fecit peccatum, & ideo servus non est peccati, sed magis liberator & redemptor eorum, qui servi sunt peccati.* Quæ verba manifestè excludunt servitutem peccati à Christo, non tamen servitutem naturalem ad Deum.

E

Nec valet quod ait Vazquez, Elipandum & Felicem, non fuisse adeò dementes ac stultos, nec tam impudentes & blasphemos in Christum,

21.